Spedizione in abbonamento postale
Poštnina plačana v gotovini

Prezzo - Cena Lir 0.50

Slovenski dom

Štev. 153. *V Ljubljani, v četrtek, 9. julija 1942-XX.* Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Vojno poročilo št. 771:

Močan angleški napad v Egiptu gladko odbit

Hude nasprotnikove letalske izgube v Afriki in na Malti

Uradno vojno poročilo št. 771 pravi:

Na egiptovskem bojišču je bil gladko odbit močan sovražnikov napad in sicer z znatnimi izgubami za nasprotnika, število oboroženih voz ter oklepnih avtomobilov, uničenih pri nastopih pretekle dni, je naraslo na 35. Dobljenih je bilo veliko ujetnikov.

Živo je bilo delovanje nasprotnih si letalstev. Letalstvo Osi je sodelovalo pri bojih na tleh ter je bombardiralo in s strojnicami obstreljevalo sovražnikove vrste, povzročajoč številne požare. V več dvobojih je bilo zbitih 9 angleških letal.

Italijanski in nemški oddelki so na Malti obnovili bombardiranje letalskih in pomorskih oporišč ter so angleškemu letalstvu povzročili izgubo 14 letal.

Zaradi vojnih nastopov tega dne se tri naša letala niso vrnila. Dve letali, o katerih je bilo pretekle dni sporočeno, da ju ni, sta se vrnili v oporišče.

Sovražnik je v noči na 8. julij spustil nekaj bomb na okolico Messine ter Reggia v Calabriji. Ne poročajo niti o škodi, niti o žrtvah. Protiletalsko topništvo je zadelo eno angleško letalo, ki je v plamenih treščilo na tla pri S. Raineriju. Od članov posadke so rešili enega častnika in enega podčastnika ter ju zajeli.

Nemško vojno poročilo:

Razširjevanje nemškega vdora med Harkovem in Kurskom

Sovjetski protinapadi pri Voronežu, Orlu in Rževu odbiti

Hitlerjev glavni stan, 9. jul. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole vojno poročilo:

Nemške in zavezniške čete so svoj vdor v pokrajini med Harkovom in Kurskom močno razširile proti jugu. Sovjetski protinapadi severozahodno od Voroneža so spodleteli. V bojih proti obkoljenim in stisnjenim boljševiškim četam je bilo zajetih mnogo sovjetskih vojakov ter velik vojni plen. Severno in severozahodno od Orla so se nadaljevali sovjetski napadi. Ti so bili zavrnjeni v trdih bojih s sodelovanjem močnih letalskih sil. Samo na odseku ene divizije je bilo v zadnjih treh dneh uničenih 75 oklepnih voz.

V zaledju bojišča južno od Rževa so bile na obsežnem prostoru obkoljene znatne boljševiške skupine. 20 sovjetskih oklepnih voz je bilo zajetih.

Na severnem odseku vzhodnega bojišča so Sovjeti brez uspeha napadali na nekaterih osamljenih točkah. Na skrajnem severu so bile bombardirane sovjetske letalske in pomorske postojanke ob zalivu Kola. Na morju severno od Kaninskega polootoka je bila po bombah potopljena stražna ladjica.

Kakor je bilo objavljeno po posebnem poročilu, so skupine bojnih letal in podmornice v Ledenem morju napadle skupino angleških in ameriških ladij ter večino od teh uničile. Skupina, v kateri je bilo 38 trgovskih ladij, natovorjenih z letali, oklepnimi vozili, strelivom in živežem, je bila na poti v Arhangelsk ter močno zastražena po močnih pomorskih silah, rušilcih in manjših vojnih ladjah. V tesnem sodelovanju mornarice in letalstva so bojna letala potopila: eno težko ameriško križarko ter 19 trgovskih ladij s skupno 122.000 tonami; podmornice pa so potopile 9 ladij s skupno 70.400 tonami. Pri zasledovanju ostankov skupine se je podmornicam posrečilo potopiti še 4 ladje s 24.700 tonami. S tem je bilo od te skupine uničenih 32 trgovskih ladij s skupno 217.100 tonami. Veliko število ameriških mornarjev je bilo rešenih po rešilnih letalih ter odpeljanih v ujetništvo.

V Egiptu so Angleži utrpeli hude izgube pri neuspešnem napadu na južno krilo nemške ter italijanske bojne črte.

Na Malti so bila ponoči in podnevi bombardirana letališča ter pomorska oporišča. V letalskih dvobojih je nasprotnik izgubil 14 letal.

Ob Rokavu so daljnostrelni topovi obdelovali vojaško važne naprave okrog Doverja. Lahka bojna letala so pred južno angleško obalo potopila angleško ladjo s približno 10.000 tonami. Po bombah je bila hudo poškodovana še druga ladja z isto tonažo. Skupine bojnih letal so v pretekli noči znova napadle pristaniške in industrijske naprave v Middlesbourghu, kjer so opazili obsežne požare in veliko razdejanje.

Berlin, 9. julija. s. Boji proti razkropljenim ruskim vojakom in organiziranim boljševiškim tolpam so se zaključili, potem ko je prišlo do velike obkoljevalne bitke jugovzhodno od Harkova. Nemška edinica je s sodelovanjem madžarskih oddelkov začela boj z boljševiško tolpo, ki je štela 3000 mož ter je imela oklepne vozove, topiče in metalce min. Skrivala se je v neprehodnih temnih gozdovih ter strahovala vasi in napadala nemške oskrbovalne čete. Po njenem uničenju je zdaj vsa pokrajina osvobojena napadov na vasi in na promet na cestah.

Nenadna smrt predsednika turške vlade v Carigradu

Carigrad, 9. julija. s. V Carigradu je včeraj zaradi srčne kapi nenadno umrl predsednik turške vlade dr. Refik Sajdam, ki je pred nekaj dnevi dopotoval v Carigrad na kratek dopust.

Ves turški tisk poroča o smrti ministrskega predsednika. V listih se odraža ogromni vtis in sočutje, ki ju je ta smrt vzbudila pri vsem turškem ljudstvu, čigar brezpogojno spoštovanje je pokojnik užival zaradi svojega življenja, ki ga je vsega posvetil službi za domovino, pa tudi zaradi svoje osebne poštenosti. Predsednik vlade je prišel v Carigrad pred kakim tednom dni in je imel obsežna posvetovanja s krajevnimi oblastmi, zlasti se je bavil z vprašanjem o preskrbi mesta. Tudi predvčerajšnjim popoldne se je podal v mestno hišo, kjer je imel dolg razgovor z županom.

V političnih krogih zatrjujejo, da žalostni dogodek ne bo imel nič posledic za notranjo in zunanjo politiko države, zakaj za nadaljevanje dosedanje politike daje poroštvo predsednik republike Ismet Ineni.

Dr. Refik Sajdam. je bil rojen l. 1881 v Carigradu. Po končanih medicinskih študijah na carigrajski univerzi je odpotoval v Nemčijo, da bi se še bolj izobrazil v svoji stroki. Kot zdravnik in pozneje kot profesor za notranje bolezni si je pridobil v Turčiji velik sloves. Ministrski predsednik Mustafa Izmet paša, kasnejši Izmet Ineni, ga je pozval v vlado kot ministra za zdravstvo in socialno skrbstvo. Kot tak si je pridobil velike zasluge v delu za zdravstveno povzdigo prebivalstva v Turčiji. Ko je setavil v oktobru l. 1937 vlado Celal Bajar, je izstopil iz vlade kot njen najstarejši član, ostal pa še nadalje v parlamentu kot poslanec Carigrada. V drugi vladi Celala Bajarja je prevzel notranje ministrstvo. Ko je Celal Bajar odstopil po sklepu velike narodne skupščine, mu je dne 25. januarja 1939 predsednik republike Izmet Ineni poveril setavo vlade, ki se mu je posrečila še istega dne. Na čelu vlade je ostal do svoje nenadne smrti.

Novice iz nemških vojaških krogov:

Mesto Voronež očiščeno sovjetskih vojaških oddelkov

Berlin, 9. julija. s. Iz vojaških krogov prihaja novica, da je bilo včeraj vse mesto Voronež očiščeno razkropljenih ostankov boljševiških čet. Severno od mesta so nemške čete pri obrambi proti napadom sovjetskih oklepnih voz strle 13 oklepnih voz največje mere. Dve nemški diviziji sta od 28. junija pa do danes uničili vsega 263 sovjetskih oklepnih voz. Močne skupine bojnih letal in strmoglavcev so uspešno podpirale boje na tleh. Sovjetski protinapadi severno od Voroneža so bili zavrnjeni in Rusi niso mogli zbrati svojih sil, da bi se postavile po robu napredujočim nemškim napadom. Letalstvo je z bombami vseh mer obdelovalo zbirališča ruskih čet.

Na drugem odseku donške pokrajine so se nemške čete lotile splošnega preganjanja sovjetskih sil, ki bežijo proti jugovzhodu. Pri tem je bilo osvojenih mnogo utrjenih višinskih postojank ter razna mesta. V kolenu reke Donca so bežeče sovjetske sile skušale prebresti vodo ter se rešiti na nasprotni breg, a nemški oklepni oddelki so jih napadli ter jih zgnetli na tesen prostor, kjer so zdaj na tem, da bodo uničene. Tudi v teh bojih je nemško letalstvo krepko pomagalo. Bombe so v polno zadele med drugim tudi velik most ter tako odrezale umik boljševiškim četam. Bojna letala so hudo bombardirala in s strojnicami obsipala motorizirane oddelke ter pehotne edinice potolčene boljševiške armade. 4 oklepni vozovi, trije veliki topovi in več kot 300 motornih vozil je obležalo na cestah. Nemška letala so se tudi spustila v zelo vroče letalske spopade nad vsem južnim odsekom. Napadeni so bili vrh tega železniški cilji, po popolnih bombnih zadetkih je bilo uničenih šest vlakov, natovorjenih s strelivom in moštvom, medtem ko se je pet drugih vlakov moralo ustaviti, ker je bila proga po bombah poškodovana, tako da niso utegnili pripeljati potrebne oskrbe do sovjetske bojne črte. Nemški lovci, ki še zmeraj povsod prevladujejo, so v letalskih bojih sestrelili še 35 sovjetskih letal.

Novica od odpoklicu lorda Halifaxa, sedanjega angleškega poslanika v Združenih državah, se vztrajno ponavlja v portugalskih obveščenih krogih.

Nemški poročevalski urad javlja, da so nemška letala in podmornice še naprej preganjale uničeni ameriški ladijski sprevod za Rusijo. Zadeti so bili nadaljnji parniki in povzročena škoda. Zaradi slabe vidljivosti je bilo mogoče opaziti le nekaj požarov.

Nemški propagandni minister o vojni poročevalski politiki in o napovedih

Berlin, 9. julija. s. V prihodnji številki nemškega tednika »Das Reich« bo objavil nemški propagandni minister dr. Goebbels zanimiv članek pod naslovom »Zakon novega sveta«.

Minister najprej ugotavlja, da se je moglo zdaj prvič, odkar je izbruhnila vojna, ugotoviti, da se je angleška prestolnica začela zavedati resnosti položaja, v katerem se je znašel angleški imperij. Če zaradi svoje hladnokrvnosti angleško ljudstvo prenaša najtežje udarce z nekakšno brezbrižnostjo, se je vendar po vsem angleškem imperiju vkoreninil vtis, da je vojno povzročila velika lahkomiselnost. V celoti prevladuje vtis, da postaja sedanja vojna tudi za Anglijo samo zelo resna stvar. Daleč so že tisti časi, ko so si zamišljali, da bodo lahko brez nevarnosti šli proti Berlinu, Rimu in Tokiju.

Danes si lahko zastavimo vprašanje — nadaljuje nemški propagandni minister — kako bi se sploh še dalo angleško poročanje in propaganda spraviti v sklad z zdravim človeškim razumom. Minister Goebbels trdi, da je v sedanji vojni nemška politika poročanja bila resna, častna in tako zaupanja vredna, da bolj ni mogla biti. Opozarja na dejstvo, da so iz taktičnih razlogov lahko čakali dolgo časa na objavo poročil, dokler ni bio ugotovjeno, da so ta poročila resnična. Če v Nemčiji vzamem v celoti vse dogodke sedanje vojne, pridemo do presenetljivega zaključka, da so ugodne novice z neugodnimi v razmerju 95 : 5. To je dokaz — pravi dr. Goebels — da poročila včasih zato niso bila objavljena, da sovražnik ne bi dobil iz njih kakšnih pomembnih podatkov.

Angleži, Amerikanci in Sovjeti pa so na drugi strani na podlagi tega načela zelo dolgo prikrivali slabe novice ter jih objavili šele tedaj, ko jih niso mogli več prikrivati. Še danes na primer angleška javnost nima jasnega vpogleda v tisto razdobje, s katerim se je začelo potapljanje trgovskega brodovja. Churchill je odločno odklonil, da bi objavil v tej zvezi kakšne številke. Roosevelt pa objavlja le število potopljenih ladij ter pri tem pravi, da so njihova imena in tonaža vojaška tajnost.

Dr. Goebbels se nato sprašuje: »Kaj naj mislimo o napovedih?« ter nadaljuje s trditvijo, da ves čas sedanje vojne v Nemčiji niso niti enkrat napačno napovedali kakšnega dogodka. Morda je do zmotne napovedi prišlo enkrat samkrat, in to se je zgodilo konec lanske jeseni glede na odporno silo, s katero so Sovjeti razpolagali.

Tedaj, ko je bila ta napoved izrečena, je bila na mestu in upravičena. Nesmiselna je postala šele zaradi zime, ki je lani v Rusiji nastopila zelo naglo. Z nemške strani nismo hoteli razlagati kočljivih posledic te spremembe zimskega vojskovanja. Te posledice smo razložili vsemu nemškemu narodu po končani zimi. Če smo se ves čas izogibali napovedi, kakšen bo bodoč razvoj dogdkov, kakšne so naloge in cilji, smo jih pa zato objavili, brž ko so bili doseženi. Britanske politike poročanja sploh ni mogoče primerjati z nemško poročevalsko politiko v tem oziru.«

Minister Goebbels nato našteva vse napovedi, ki jih je izrekel Churchill in ki se niso uresničile, ter pravi, da se je Churchillov položaj tembolj okrepil, čimveč porazov je ta mož doživel. Za angleški imperij je Churchill res general tistih, ki so doživeli polom. »Mi bi bili Angležem želeli boljši konec. Če gospod Churchill pošilja po vsakem porazu v puščavo generale kot žrtvene kozle, da bi prizanašal politikom, bo to zelo hudo delovalo na vojaškega duha čet, ki se bodo nekoč kruto maščevale. Mi bi želeli imeti bolj solidnega nasprotnika, kakor pa je Churchill, ki se je izkazal kot glasilo in kot zastopnik sovražnikovega vojskovanja. Ni noben genij. Lahko je voditi angleški narod, ki politično ni dosti zrel. Ni treba drugega, ko sklicevati se na njegov narodni čut in že je igra dobljena. Nasprotno pa« — piše dr. Goebbels — »je z nemškim narodom mnogo težje manevriati.«

Svoja izvajanja nemški propagandni minister končuje s pripombo, da bo prišel dan, ko bo Churchill propadel ter z njim tudi njegovo sleparstvo. Verjetno pa bo tedaj že prepozno, da bi mogel še kaj rešiti. Tudi v tem primeru bo zgodovina prinesla slabe posledice. Zgodovina se ponavlja, teh ponavljanj pa je vedno nekoč konec.

Obisk italijanskega podtajnika za promet v Berlinu

Berlin, 9. julija. s. V nemškem ministrstvu za pošto in brzojav je bil prirejen sprejem na čast italijanskemu državnemu podtajniku za promet Marinelliju. Nemški minister za pošte Ohnesorge je imel pri tem govor, v katerem je poudarjal, da obiski odgovornih ljudi ne morejo roditi drugega kakor ugodne posledice, v kolikor so ti obiski določeni, da ojačujejo zaupanje in sodelovanje med obema državama. Podtajnik Marinelli je izrekel prepričanje, da bodo vezi, ki družijo upravi obeh prijateljskih in zavezniških držav, skušale s takimi obiski postati vedno tesnejše. Kakor že na Dunaju in v Münchenu, je italijanski gost obiskal nemške poštne in brzojavne naprave.

Italijansko,nemška prijateljska manifestacija v Bolzanu

Bolzano, 9. jul. s. Pri Visokemu komisariatu za izvedbo italijansko-nemških sporazumov je včeraj prišlo do prijaznega obreda italijansko-nemškega tovarištva. Prireditev je bila ob obisku, ki ga je italijanskemu Visokemu komisarju Eksc. Agostinu Podestá naredil poveljnik nemškega armadnega zbora v Salzburgu general Schaller. Z njim je prišlo v Bolzano več zastopnikov nemških oblasti z Visokim komisarjem Mai-Falkenbergom na čelu. Z italijanske strani so bili navzoči prefekt, poveljnik armadnega zbora, generali in poglavitni zastopniki oblasti ter stranke. Kr. Vis. vojvoda Pistojski je poslal vzneseno pismo, v katerm poveličuje zmagovito moč orožja Osi. Poslanico je prebral italijanski Visoki komisar ter naslovil osebnostim zavezniškega nemškega naroda prisrčne pozdravne besede.

Smrtne obsodbe sovjetskih vohunov v Bolgariji

Sofija, 9. jul. s. Vrhovno bolgarsko kasacijsko sodišče je potrdilo sodbo prizivnega sodišča v Ruščuku, ki je obsodilo na smrt z obešenjem znanega zarotnika in atentatorja Ant. Trudkina. Na isto kazen je bil obsojen njegov pajdaš Peter Petrov. Trudkinovo ženo so obsodili na dosmrtno težko ječo, obtoženca Najdenova in Marinova pa vsakega na deset let težke ječe. Vsi so bili obtoženi vohunstva na korist Sovjetske Rusije.

Posvetovanja italijanskega ministra za zamenjavo in valute z nemškimi gospodarskimi voditelji

Berlin, 9. jul. s. Italijanski minister za izmenjavo in valute Riccardi je včeraj zjutraj dopotoval v Berlin in sicer na povabilo nemške vlade. Ministra spremljao visoki uradniki. Na Anhaltski postaji v Berlinu ga je sprejel nemški minister za gospodarstvo dr. Funk, italijanski poslanik v Berlinu Alfieri, minister dr. Clodius in druge osebnosti. Vojaške časti mu je izkazala stotnija Hitlerjeve telesne straže.

Med bivanjem v Berlinu bo minister Riccardi izmnejal z nemškim ministrom dr. Funkom poglede na razna gospodarska vprašanja.

Že včeraj je Eksc. Riccardi imel z njim ter z drugimi nemškimi osebnostmi obširne pogovore o vprašnjih, ki zanimajo gospodarstvo obeh prijateljskih in zavezniških držav.

Po sprejemu, ki ga je priredil nemški minister za gospodarstvo gostu na čast, se je minister Riccardi ustavil v poslopju italijanskega poslaništva, nato pa obiskal fašistovski dom v Berlinu, kjer so ga sprejele tople manifestacije na Ducejev naslov.

Indijski podkralj je zopet dovolil komunistični stranki delovanje v 11 pokrajinah angleške Indije. Vsi postopki proti komunistom so ustavljeni, kaznjence pa so izpustili iz zaporov.

Vesti 9. julija

V počaščenje spomina padlega zarskega prefekta Orazia so pod pokroviteljstvom guvernerja Bastianinija začeli s podpisovanjem sklada za važna javna dela, ki bodo nosila ime tega fašistovskega mučenca. Dozdaj je bilo nabranih dva milijona lir.

Argentinska vlada je prepovedala vsem argentinskim ladjam plovbo po tistih morskih področjih, ki so razglašena kot vojno ali blokirano področje.

Vsa italijanska vojaška pošta za vzhodno bojišče bo odslej hodila po zraku. Da se promet ne bi preveč zagatil, morajo dopisovalci uporabljati kar najlažji papir.

V Mehiki so bile rajpuščene vse španske falangistične organizacije in sicer po nalogu vlade. Teh organizacij je okoli 4000.

Ogromen požar je nastal v letalskih bazah v Akroni v Združenih državah. Tam so spravljali vodljive zrakoplove ameriške družbe Goodyear. Ti hangarji so bili največji na svetu. Obseg povzročene škode še ni ugotovljen.

Pomanjkanje letalstva — glavni vzrok kitajskih porazov

Tokio, 9. jul. s. List »Niči-Niči« poroča, da je kitajska vlada v Čumkingu včeraj dobila poročilo generalov, ki so poveljevali oddelkom, katere so Japonci premagali v pokrajinah Čeking in Kvangsi. Poročilo pravi, da kitajski oddelki niso imeli uspešne podpore od ameriških letalskih prostovoljcev. Če bi bili Amerikanci uspešneje podpirali kitajske edinice ,bi te ne bile doživele hudih porazov. Tudi ko so to pomoč zahtevali, so ameriški piloti prihajali vedno prepozno. Zaradi tega naj kitajska vlada v bodoče ne računa preveč na sodelovanje ameriškega prostovoljskega letalstva.

Ameriški gospodarski pritisk na južnoameriške države

Buenos Aires, 8. jul. s. Ameriška vlada nepretrgoma in močno pritiska na države v Srednji in Južni Ameriki, da bi ojačile škodljivo nastopanje proti italijanskim in nemškim podjetjem na svojem ozemlju. To naj bi storile s pomočjo slovitega črnega seznama, v mnogih primerih pa tudi z razlastitvijo. Ameriška vlada bi hotela, da bi na čelo podjetij, ki so italijanska in nemška last, postavili ameriške in angleške državljane. Zaradi tega so v Washingtonu sklicali sejo, ki se je začela snoči in pri kateri sodelujejo posebej povabljeni zastopniki različnih republik iz Južne Amerike.

Visoki komisar je obiskal urade ljubljanskega okrajnega načelstva

včeraj zjutraj je Visoki komisar nenadoma obiskal urade okrajnega načelstva za ljubljansko okolico. Visokega Komisarja je sprejel in nato spremljal komisar okraja stotnik eav. uff. Lodovico Maffei. Grazioli se je podrobno zanimal za najrazličnejše posle, ki jih opravlja načelstvo in se je pogovarjal z različnimi šefi uradov in uradniki o vseh podrobnostih, ki se tičejo vseh 28 občin okraja.

Visoki Komisar se je še posebej zanimal za zdravstveno službo za šolstvo in poljedelska vprašanja okraja.

Nato je Eksc. Grazioli obiskal urade mestnega katastra in okraja za ljubljansko okolico, kjer se je podrobno zanimal za delovanje uradov samih in o vseh potrebah uprave.

Preden je Eksc. Grazioli zapustil urade, je dal še navodila za čim večjo izpopolnitev uradov, ki naj bi omogočila še bolj koristno in smiselno organizacijo celotnega dela.

Ob monumentalni umetnostni knjigi »Slovenski lesorez«

Delo, ki se lahko meri z najpomembnejšimi izdajami te vrste v Evropi

Slovenci smo se s prav svojo umetnostjo postavili v vrsto velikih kulturnih narodov, ki nas po številu in zgodovini prekašajo. Saj je ravno umetnina, bodisi knjiga, bodisi slika ali kip tisto merilo, po katerem se kultura in njena zrelost sodita in ocenjujeta.

Prav te dni je pri Bibliofilski založbi v Ljubljani izšla umetnostna publikacija, kakor ji po pomembnosti, po obliki in razkošnosti pri nas ni primere, težko pa tudi drugod po svetu, zlasti v današnjih dneh. Je to zbirka »Slovenski lesorez«, ki nam v obilnem izboru ter umetniško dostojnem prikazu daje pregled sodobne slovenske grafične umetnosti.

Knjiga seznanja prijatelje umetnosti s slovenskim lesorezom, ki se je rodil iz najnovejšega razvoja evropske lesorezne umetnosti. Naši umetniki so dobili pobudo zanj zlasti v šolah na Dunaju in v Pragi, zadnji čas pa tudi v Zagrebu.

Uvodne besede v tej umetniški knjigi je napisal naš umetniško-zgodovinski strokovnjak prof. dr. France Stele. Najprej podaja temeljne podatke o razvoju grafike, o postanku knjigotiska, ki je v najožji zvezi s postankom lesoreza, čigar spomenike lahko zasledujemo do začetka 15. stoletja, nato pa razpravlja o prvotnem lesorezu, ki je nastal iz umetniških nagibov, iz teženj slikarjev po razmnožitvi risb, in o razvoju druge glavne grafične vrste — bakroreza. Po razpravi o razcvetu bakrorezne grafike omenja pisec novo dobo v zgodovini razvoja lesorezne stroke, ki jo je povzročil šele konec 18. stoletja Anglež Tomaž Bewick z uvedbo novega, tršega lesa in novega načina rezanja plošč. Doslej so namreč porabljali hrušev in orehov les, ki so ga rezali v plošče vzporedno z vlakni raščenega ustroja. Bewick je uvedel zelenikov les, rezan pravokotno na smer vlaken, in ga je obdeloval z bakroreznim rezilom. S tem je popolnoma spremenil značaj črtastega lesoreza in začel oblikovati tiskano podobo s poglobljenimi črticami, s katerimi je mogel manj ovirano slediti predstavi oblike. Reprodukcijski lesorez se je umaknil fotokemičnim klišejem iz tiska in konec 19. stoletja se je zopet oklenil lesoreza kot polnovrednega umetniškega izrazila krog vodilnil umetnikov. Tako se je rodil sodobni umetniški lesorez.

Pred desetletji se je zdel lesorez mnogim nepotrebna novost, ki je našla le malo prijateljev. Najstarejši pri nas znani lesorezi predstavljajo prizore iz srednjeevropskih središč k nam zanešenih grafičnih listov. Lesorezi v Dalmatinovem sv. pismu, ki so prvi prodrli med najširše sloje našega ljudstva, so bili izposojeni iz nekaterih nemških izdaj sv. pisma. O kaki globlje zasidrani domači lesorezni kulturi pri nas težko govorimo, ker najdemo le tu in tam zanimive romarske podobice in porciunkulske liste iz 18. in začetka 19. stoletja. Novost lesorezov naših umetnikov je bila spočetka tuja mnogim tudi zaradi črnobele grafike, saj so bili naši ljudje le bolj navajeni barvnih del, ki so mnogokje ostala tudi v kmečkih domovih kot krasni spominski ornamenti na oknih, stekłenih podobah in dr. V zadnjih 20 letih pa se je slovenski lesorez po zaslugi naših umetnikov razvil in nam dal krasna dela, ki so pridobila tudi mnogo prijateljev nove umetnosti.

Uvodna slika v knjigi je znana Maleševa Marija po slovenskih narodnih motivih.

V knjigi se vrsté lesorezi naših umetnikov od realizma, ekspresionizma, impresionizma do iskanja slovenskega izraza. Med prvimi je izvirna barvana Šantlova priloga »Madame Butterfly«. Za Šantlovimi portreti slede učinkoviti motivi Avguste Šantlove. Prav nič manj dosledno realistično prizadevanje se zrcali v lesorezih Henrika Smrekarja. Njegovi so »Zagorski zvonovi«, Desetnica, Zavist, Lepa Vida, Pavliha, Lakomnost. Viktor Cotič ima: Židovska stolpa. Sledita odtisa Mirka Šubica »Perici« in »Študija«. Krasen je lesorez Mihaela Kambiča »Dopolnjeno je«. Sledi bogat ciklus Jakčevih lesorezov, med katerimi so najznačilnejši: Mati, Amerika, Čehov most v Pragi, Ilustracije, Ljubljana pozimi, Stara Ljubljana, Ljubljanski grad, Černi pivovar, Ilustracija k zbirki A. Gradnika, Mati in hči in dr. Za odtisom Vena Pilona se vrste lesorezi Toneta Kralja: »Materina roka« in drugi. Slede lepi odtisi Draga Vidmarja in Nandeta, Ivana Kosa, ki nam prikazuje Žuženberški grad, in Franja S. Stiplovška.

Eden med najpomembnejšimi našimi umetniki-lesorezi je Miha Maleš, ki je dal s svojimi deli tej knjigi posebno značilnost. V primerjavi z njegovimi deli iz preteklih let lahko ugotovimo, da je umetnik mnogo napredoval, posebno v finesah liričnega upodabljanja. Knjiga nam prinaša dalje lesoreze Zorana Mušiča, Maksima Sedeja, med temi zelo učinkovito barvani odtis »Pri branju« in črne odtise: Pust, cirkus in jutro. Mira Pregljeva je dala knjigi lesoreza: Beg in Kristusa polagajo v grob, Nikolaj Omerza: Cirkus in gledališče, Bara Remčeva: Pomlad in Smučarja, Franjo Golob: Ilustracijo, Ob Dravi, Okamenelo solzo, Elko Justin »Študijo«, Avgust Bucik »Pomlad, Elda Piščančeva »Zadnjo večerjo«, Janež Mežan »Spomenik«, Stanko Bezlaj »Ulico«, Marij Pregelj »Pomivalko«, Drago Poljanec »Znamenje,« Rajko Šubic »Ilustracijo za Prešérna«, Lojze Šušmel »Vraže«, Franc Gorše »Ljubezen, Dore Klemenčič »Lastno podobo«.

Monumentalna knjiga ima štiri izvirne barvaste priloge in sicer Mihe Maleša Marijo po slovenskih narodnih motivih ter »Čas«, Saše Šantla »Madame Butterfly« ter Maksima Sedeja »Pri branju«, ki krasi tudi platnice. Na umetniškem papirju so še priloge Hinka Smrekarja, Božidarja Jakca, Toneta Kralja, Franceta Kralja ter Mihe Maleša. Po zunajosti, vezavi in tisku je knjiga edinstveno delo te vrste na našem knjižnem trgu.

Novi pravopis in očiščeni hrvatski književni jezik

Prihodnje leto bo v Zagrebu jezikovni kongres

V »Narodnih novinah« je izšla 1. julija uredba o korientskem pravopisu hrvatskega književnega jezika. S tem se, kakor pravi »Hrvatski narod«, odpira hrvatskemu kulturnemu življenju nova doba.

Ustaško glasilo tolmači v svoji razpravi med drugim, da Hrvati in Srbi ne morejo imeti istega književnega jezika in pravopisa, ker so Hrvati kajkavci in štokavci, a Srbi samo štokavci, zato je novi korientski pravopis (etimologija) izraz sintetičnega hrvatskega književnega jezika.

V prejšnjem stoletju je uvedel Gaj v kajkavskem Zagrebu štokavsko-ijekavsko narečje kot hrvatski književni jezik zato, da bi nekako združil hrvatski jezik s srbskim. Kajkavščino kot pravi hrvatski književni jezik je branil samo kanonik Kristijanović, a velika večina hrvatskih književnikov in javnih delavcev je pristala za Gaja zato, ker takrat večina Srbov še ni pristala na Vuka, temveč so tudi Srbi pisali z umetnim cerkvenoslovenskim jezikom. Odločitev, da imajo Hrvatje in Srbi isti književni jezik, je padla 1850. na Dunaju na dunajskem književnem razgovoru. Toda ta dogovor v Hrvatski ni imel popolnega uspeha, ker sta mu nasprotovala ostra nasprotnika Ante Starčević in Fran Kurelac. Kompromisno rešitev je našla zagrebška šola Veber-Šenoa. Prvi je odločno zastopal sintezo vseh treh narečij v književnem jeziku.

Pred 70 leti so pisali vsi hrvatski književniki, tako nadaljuje »Hrvatski narod«, korientski pravopis. Svobodni hrvatski književniki so še nadalje pisali z etimologijo ali korientskim pravopisom. Najdalje do svoje smrti so vztrajali v etimologiji Radići — brata — jezikoslovec Anton in politik Štefan.

Srbi nimajo kajkavščine in čakavščine, zato zanje to ne vrednoti. Oni imajo narečje, in nujno in logično je, da pišejo z zvočnim — fonetičnim pravopisom.

Novo uredbo o novem pravopisu bodo najprej proučili profesorji, književniki in časnikarji, nato vsi državni in samoupravni uradniki, dijaki in zasebnik.

Hrvatsk bibliografski zavod bo poleg tega izdal nove besednjake kajkavskega in čakavskega govora.

List nadalje napoveduje za prihodnje leto jezikovni kongres v Zagrebu, na katerem bodo razpravljali o razvoju sintetičnega hrvatskega književnega jezika.

Velike in male zadeve iz sodne dvorane

Ljubljana 9. julija.

Vsak teden se v dvorani št. 79 na okrožnem sodišču vrste, razvijajo, razpletajo in končavajo manjši kazenski procesi, ki nam osvetljujejo v žarometu dejanja in nehanja malih ljudi. Pogoste so razprave o ukradenih »živilskih zalogah«. Času primerno. Tu le tri kratke zadevice!

Odnesel je železno živilsko rezervo

Res je dostikrat čudno, kako človek zdrkne v kriminal, ko poprej snuje načrte, toda na napačnih, nepoštenih premisah, ki so v nasprotju s kazenskimi paragrafi. Krojačku Martinu ni bilo všeč pošteno rokodelstvo, začel se je bolj zanimati za razne verižniške posle, izvohal je tudi podstrešno zalogo živil pri neki brumni Pepci. Ko je bila 9. maja lepa in tiha noč, se je Martin po tihoma splazil v Pepčino podstrešje in načel njeno »železno živilsko rezervo«. Bilo je tam nekje v zapadnem delu mesta ob lepo urejeni Gradaščici. In odnesel je Martin iz lepe zaloge: 10 kg dobrega riža, 4 kg testenin, 35 kg enotne moke, 15 zavojev žitne kave sloveče firme Žika, 20 zavojev »knajpa«, 8 škatelj sardin, 2 kg Schichtovega mila in 5 kg ješprena in še nekaj drugih stvari. Gospodinja Pepca je cenila, da ji je Martin odnesel takole za 2500 lir živil. Martin je bil kmalu po vlomu prijet. Pred sodniki malega senata je Martin vlom lepo priznal brez vsakih olepšavanj. Bil je obsojen na 5 mesecev strogega zapora. V drugič je prišel v navzkrižje s kazenskim paragrafom. Prvič je bil mladi Martin obsojen na 3 mesece strogega zapora, pogojno za 3 leta. Ker se je pred tem rokom vrnil v zločin, je bila pogojna kazen razveljavljena in bo moral še to kazen odsedeti. Martin je bil s sodbo zadovoljen.

Skrivni posli kokošjega tatu

France Trškogorčan je star 28 let, je delavec. Dalj časa je bil brez posla in jasno brez denarja. Stanoval je pri svoji sestri. Pa mu je v začetku aprila letos padla hudobna misel v glavo: »Kaj bi bilo, ko bi ponoči malo pogledal v kurnik lepe gospe Gizele?« je premišljeval in razpletal načrt. »Tam so kurice. Nihče ne bo sumil mene, da sem jih jaz odnesel.« Mišljeno, rečeno in storjeno. Gospej Gizeli je France Trškogorčan odnesel 3 kokoši. Drugi dan jih je prodal gospodu Vinkotu za 135 lir. Te lire sta mirno tako poračunala, da je gospod Vinko, ki je prijatelj kurje obare, pridržal 35 lir, ki mu jih je bil France dolžan, a mu v gotovini odštel stotak.

France pa ni privoščil gospodu Vinku kokošje pečenke. Kmalu po sklenjenem kupčijskem poslu in formalnem prevzemu kokoši, o katerih si je France izmislil dolg roman, se je splazil v kurnik g. Vinka in mu odnesel le dve, prej prodani kokoši, kajti tretjo je bil dobri gospod Vinko takoj zaklal.

Francetovim transakcijam s kokošmi so kmalu prišli na sled in ga naposled poklicali na odgovor pred tri sodnike malega senata na okrožnem sodišču, kjer je prejel za vse 3 kokoši 3 mesece in 10 dni zapora.

Lažizdravnik Naseskin

Andrej Andrejevič Naseskin je tip drznega pustolovca samozavestnega nastopa. Rojen je bil leta 1895 v Moskvi, služil je v Vranglovi armadi, bil je »beloarmijec«. Kolovratil je po svetu. V Ljubljano je prišel 3. aprila lani, torej še pred vkorakanjem Italijanskih Oboroženih Sil v Ljubljano. V začetku lanskega leta so ga bivše jugoslovanske oblasti prevzele na severni meji od nemških obmejnih oblasti in ga internirale v Slovenjgradcu. Pozneje pa se je Andrej Andrejevič preselil v Ljubljano, kjer se je kot »zdravnik-specialist za ginekologijo« začel kmalu uveljavljati. Razširil je okrog sebe govorico, da je napravil leta 1925 doktorat iz medicine v Hamburgu in da je izvrševal zdravniško službo po raznih bolnišnicah in zdraviliščih Nemčije. V Ljubljani se je kmalu spoznal z gospo Hedviko V., šiviljo.

Andrej Andrejevič je začel kmalu na debelo in obrtoma slepariti. Glavno žrtev si je izbral med gostilničarji. Gostilničar Marko je na široko odprl kredit gospodu »doktorju medicinae universae«, ki mu je od septembra do oktobra lani kreditiral v gotovini nad 3166 lir in 200 nemških mark. Gospodinji Francki pa je od julija do novembra izvabil nad 1000 lir in 72 nemških mark.

Andrej Andrejevič je dalje dvema ženskama odpravil telesni plod.

Državni tožilec je Andreja Andrejeviča obtožil prvič zaradi obrtoma izvrševane prevare in drugič zaradi odprave telesnega plodu. Bila je proti njemu že prva glavna razprava v dvorani št. 79. Sodni zdravnik dr. E. Suher, pred katerim je moral napraviti Andrej Andrejevič izkušnjo o medicinski vedi, je podal kratko mnenje, da Andrej Andrejevič Naseskin, ki se je tudi okrog bahal, da ima v Nemčiji bajno premoženje, investirano v raznih zdraviliščih, sploh nima pojma o medicini. Andrej Andrejevič je bil danes v drugič na razpravo poklican.

Opozorilo udeležencem tečaja Zavoda za italijansko kulturo

Zavod za italijansko kulturo sporoča udeležencem tečaja, ki so napravili v mesecu juniju izpit, da bodo dobili posebna pismena vabila, kdaj naj dvignejo na zavodu svoje diplome.

Kdor bi v tem času potreboval začasno potrdilo, ga lahko na prošnjo dobi pri ravnateljstvu zavoda.

S Hrvaškega

Zagrebško pevsko društvo »Harambašič« je preteklo nedeljo priredilo pevski koncert, katerega čisti dobiček je šel za pomoč ranjencem.

Zagrebška železniška direkcija je že pred časom sklenila, da bo zgradila za številne svoje uradnike poseben stanovanjski blok. Stanovanjska hiša je zdaj že soraj pod streho in se bodo uradniki menda že letos lahko vselili.

Letošnje leto bo imela hrvaška država prvič svoj razstavni paviljon na budimpeštanskem velesejmu. Z deli tega paviljona so ta teden začeli. Hrvati bodo na velesejmu prikazali vse, kar zmore hrvaška industrija in trgovina. Za novo zidani paviljon je odobrena vsota 600.000 kun.

Ravnateljstvo zagrebške pivovarne je darovalo 100.000 kun mestni občini, ki naj jih ta porabi za društvene namene. Vsota je bila občini darovana ob priliki 50 letnice, odkar je bila ustanovljena pivovarna.

Preteklo nedeljo je bila obnovljena železniška zveza med Sarajevom in Višegradom. Razen osebnega in tovornega prometa se bo odzdaj redno razvijal tudi poštni promet.

Učenci križevske kmetijske šole bodo v kratkem odši v Nemčijo, kjer bodo ostali dva meseca in si bodo ogledali moderna nemška gospodarstva in to vprav v času, ko bo na njih največ dela.

V Travniku bodo te dni slovesno odprli obnovljeno kopališče. Staro kopališče so letos temejito obnovili in uredili, tako da bo zmožno tudi večjega prometa.

Na ozemlju hrvaške države pričakujejo zelo dobre letine in tudi donos bo letos večji, ker so kmetje povprečno zasejali 30% več zemlje kot druga leta.

Športni drobiž

Največ tekačev je na progi 3000 m. V tej disciplini vodijo krepko Švedi s Helströmom na čelu. Progo je pretekel v času 8:23,6, drugi je Durkfeld s časom 8:28,8. Prvi za Švedom je šele Madžar Szillagi. V tej disciplini so dobri tudi Francozi. Njihov najboljši Pujazon ima čas 8:39,2 in je na sedmem mestu v Evropi. Pa še sedem Francozov je teklo to progo izpod devet minut.

Kakor poročajo in potrjujejo francoski športni viri, se šport v povojni Franciji hitro popravlja.

S skokom v višino pa letos kar noče iti. Le Italijan je sijajno izboljšal italijanski rekord na 198 cm, dočim sta skakalca Šved Oedermark in Finec Nicklen, ki sta skočila že čez dva metra, letos popustila in skačeta za dobrih 10 cm slabše.

Tudi s skokom v daljino se ukvarja mnogo tekmovalcev. Najboljši Evropejec je Nemec Swenke s skokom 7.22 m. Na drugem mestu je Šved Cedeblad s 7.17 m, Nemec Kuckuck in Madžar Csanyi pa sta skočila 7.14 m.

Na tabelici najboljših metalcev krogle pa vodi Finec Lehtilä z znamko 15.23 m.

Met kopja je že letos prinesel iznenađenje. Finca Nikkanena, ki je pred časom vrgel kopje 68,67 m daleč, je pred nedavnim premagal Nemec Pektor, ki je vrgel kopje kar 69,53 m daleč. Finca Nikkane in Pojanheino sta edina Finca med desetorico najboljših atletov, ki so vrgli kopje čez 60 m.

V metu kladiva imajo spet prvo besedo Nemci. Storch ga je vrgel 58.70 m daleč Madžarski rekord v tej disciplini pa znaša le 50.07 m.

Slovaška in bolgarska reprezentanca v košarki se bosta sestali na zelenem polju 10. ali 14. t. m.

E. Wallace 68

RDEČI KROG

ROMAN

Talija je ostala brez diha in skoraj bi začela jokati, pa ne samo od jeze.

»Bili so tu nocoj!« je počasi ponovil. »Kdo so bili tu?«

»Rdeči krog. Vedeli so, da imate to fotografijo. Prišli so in vlomili v vašo knjižnico. Ko so prišli sem, sem bila jaz že v vaši hiši in molila — — — —« V obupu si je vila roke, na obrazu pa je bil videti izraz tesnobe. »Molila sem, da bi jo našli. Zdaj pa bodo mislili, da ste videli sliko. Oh, čemu ste to storili?«

Jack je vzel nočno haljo, ker se je šele zdaj zavedel, da je bil pomanjkljivo oblečen. V topli halji se je počutil mnogo boljše.

»Kar mi pripovedujete, je zame še vedno španska vas,« je dejal. »Edina stvar, ki mi je čisto jasna, je, da so vlomili v hišo. Ali greste z menoj?«

Talija mu je sledila po stopnicah navzdol v knjižnico. Govorila je resnico. Vrata blagajne so bila sneta iz tečajev. Okrog ključavnice so vrata razrezali in jih od znotraj odprli. Vse, kar je bilo v blagajni, je bilo razmetano po tleh in tudi predali pisalne mize so bili nasilno odprti. Prebrskali so tudi papirje, ki so ležali na mizi. Celo koš za papir so prevrnili in ga pregledali.

»Tega ne morem razumeti,« je zamrmral Jack in spustil težki zastor čisto do konca navzdol.

»Razumeli pa boste takoj bolje, čeprav bi si želela, da ne bi razumeli preveč dobro,« je dejala resno. »Zdaj vas pa prosim, da vzamete polo papirja in napišete, kar vam bom narekovala.«

»Komu naj pišem?« je vprašal začudeno.

»Inspektorju Parru,« je odvrnila Talija. »Pišite!«

»Dragi inspektor. Tu je ovitek s fotografijo, ki jo je prejel moj oče dan pred svojo smrtjo. Jaz je nisem pogledal, toda vas bo gotovo zanimala.«

Brez ugovarjanja je napisal, kar je ukazala in pismo podpisal. Dal ga je skupaj s fotografijo v drug večji ovitek.

»In zdaj še naslovite!« je dejala. »Pa še tole napišite v zgornji levi rob:

»Od Johna Beardmorea,« in potem še, »fotografija, zelo nujno!« S fotografijo v rokah je Talija odšla do vrat.

»Videla se bova šele jutri zjutraj, mr. Beardmore, če boste še živi.«

Jack bi se bil smejal, toda na njenem napetem obrazu in tresočih se ustnicah je razvidel nekaj, kar mu je preprečilo nasmeh.

38. poglavje.

Talijo aretirajo.

Sedem minut je že preteklo, odkar se je kabinet sestal. Ne le, da ni sprejel pogojev Rdečega kroga, ampak je vlada celo naznanila z jasnimi besedami, da odklanja vsako pogajanje s Krogom ali njegovimi odposlanci.

Tisto popoldne se je Raphael Willings pripravljal, da sprejme nekega obiskovalca. Njegova hiša v Onslow Gardensu je bil pravi muzej. Njegova zbirka starodavnih sabelj in oklepov, njegovi dragoceni lesorezi, redke risbe niso imele enakih na svetu. Willings ni niti mislil na antikvarično zanimanje svojega obiskovalca, ko se je pripravljal za sprejem. Kljub temu, da je prejel anonimno pismo, v katerem je bil brez ovinkov opisam značaj in preteklost Talije Drummondove, ga pismo ni spravljalo v zadrego. Nasprotno: Talija ga je še bolj zanimala.

Lahko, da je tatica. No, dobro. Lahko, da bo vzela kakšno sabljo iz njegove orožarne, kako sliko z zida, najredkejše lesoreze iz vitrin; vse to bo lahko storila samo, če bo z njim prijazna in ustrežljiva.

Ko je Talija prišla, jo je sprejel vratar, ki že na prvi pogled ni bil videti domačin. Tedaj se je spomnila, da je imel Raphael Willings samo francoske uslužbence v svoji hiši.

Oprezno si je ogledala sobo, v katero jo je peljal vratar. Na obeh koncih so bila okna odprta. Temu se je začudila. Predstavljala si je, da bo našla v sobi majhno čajno mizico. Ta mizica je manjkala, vendar pa so bili v tej sobi zbrani vsi najdragocenejši kosi njegovih zbirk. To je Talija ugotovila takoj na prvi pogled.

Willings je vstopil nekaj sekund pozneje in jo prisrčno pozdravil.

»Jejte, pijte in veselite se, saj smo jutri že lahko mrtvi; morda pa tudi še danes!« je dejal dramatično. »Ali ste že slišali novico?«

Talija je odkimala.

»Jaz sem prva bodoča žrtev Rdečega kroga,« je dejal še precej veselo. »Verjetno je, da berete časopise in zato tudi veste vse o tisti famozni tolpi. Da,« je nadaljeval z nasmehom, »od vseh mojih mnogih prijateljev imam jaz čast, da sem bil izbran kot prvi za žrtvovanje; vendar zato, da bom ojunačil še druge.«

Talija ni mogla drugega kot ugibati, kako je mogel Raphael Willings biti tako dobro razpoložen, ko je bil pa v tako težkem položaju.

»Ker se mora ta tragedija izvršiti v tej hiši danes popoldne,« je nadaljeval Willings, »vas moram naprositi, da bi bili tako prijazni — — — —«

Slišalo se je trkanje na vrata in služabnik je vstopil ter povedal nekaj po francosko, kar Talija ni razumela.

Raphael je prikimal.

»Moj voz čaka pri vratih. Če me hočete počastiti, pojdite z menoj na čaj, ki ga bomo imeli na mojem majhnem podeželskem posestvu. Čez pol ure bomo tam.«

Da se bo ta stvar tako obrnila, Talija ni pričakovala.

»Kje je to vaše posestvo na deželi?« je vprašala.

Willings ji je razložil, da stoji med Barnettom in Hatfieldom in da se razprostira v krasni okolici Hertfordshirea.

»Rajši bi bila na čaju tu,« je dejala Talija.

Pripravimo si za prehrano tudi zaloge sadnih izdelkov

Gospodinje naj nakuhajo zadosti marmelade

Vsestranska poraba sadnega pridelka, kakor jo poznajo drugi narodi, je pri nas šele v razvoju. Večji del pridelka je naš sadjar enostavno predelal v sadno pijačo, velike količine tudi v žganje, nekaj malega v sadni kis, to delo je bilo brez velikih priprav in truda najcenejše in tudi najenostavnejše. Vkuhavanje sadja so poznali samo imovitejši krogi. Na kmetih so to uporabo smatrali bolj za potratno kakor za gospodarsko. Tudi sušenju sadja se ni posvečala potrebna pažnja. Razen v dobrih sadnih letinah, ko je sadje obilno obrodilo, so starejše gospodinje prav na enostaven način sušile predvsem hruške, jabolka in slive v krušnih pečeh. V zadnjih letih se je na prizadevanje oblasti sušenje sadja bolj posplošilo, ker so sezidali veliko število dobrih sadnih sušilnic po deželi. Vse to je pa še premalo, če govorimo o gospodarski uporabi sadja, kakor ga poznajo naprednejši sadjarski kraji v tujih deželah.

Da se povrnemo k naslovu, moramo pripomniti, da se je marmelada kot važno hranilo zdaj v zadnjem času udomačila tudi v naših krajih. Vojne razmere, pomanjkanje v prehrani so naše ljudi prisilile, da uporabljajo sadne pridelke, predvsem marmelado, kot važno hranilo za nekako zabelo, ki jo upoštevajo ne samo otroci in ženske, temveč tudi odrasli moški.

Sedaj je čas, da se pripravimo na vkuhavanje marmelade iz raznega sadja, pa najsi bodo to jabolka, hruške, slive ali pa gozdni sadeži. Letos, ko je pričakovati razmeroma dobro sadno letino, bodo prišla za napravo marmelade predvsem jabolka v poštev. Za vkuhavanje te marmelade nam služijo navadni kotli, da so le dovolj veliki. Najboljši so tisti, ki so vzidani kje pod kako streho z lastno kurjavo in dimnikom. Za silo lahko uporabljamo tudi brzoparilnike, ki jih je pri nas dovolj na deželi. Nekatere sadjarske podružnice imajo na razpolago tudi posebne bakrene kotle, ki so v notranjosti pokositreni (pocinjeni) in drže najmanj 70 do 80 litrov. V takih kotlih marmelade ni potrebno toliko mešati.

Za kuhanje marmelade so potrebne lesene kuhalnice (greblje), večja in manjša sita, strgulje, razne žlice, škafi in kadi ali pa škaf s pokrovom za shranjevanje marmelade, kakor prihaja marmelada k nam iz raznih tovarn.

Za napravo marmelade uporabljamo le *popolnoma zrelo sadje*. Čim slajše je sadje, tem boljša je marmelada, tem manj sladkorja je potrebno kot dodatek. Ako vkuhavamo še nezrelo sadje, je samo po sebi umevno, da ostane marmelada kisla in moramo dodati precej sladkorja, če hočemo, da bo taka marmelada okusna in užitna.

Jabolka morajo popolnoma dozoreti (morajo se — kakor pravimo — *zmediti)* s tem, da jih pustimo vsaj 5—6 dni prizorevati na kupu. Hruške morajo tudi dozoreti (ne smejo pa biti zmehčane), pri češpljah se mora kožica okoli pecljev nagubančiti.

Naprava marmelade iz jabolk bo letos najvažnejša. V ta namen bomo vzeli dobro zrela in zdrava jabolka. Sadje moramo odbrati, umiti in razrezati v dobro osnažen kotel, kjer ga polagoma razkuhamo v kašo. Dodajmo malenkostno količino vode, še bolje kislega soka, ki smo si ga napravili iz nezrelega sadja med poletjem. *Jabolčni sok dodamo, preden napolnimo kotel s sadjem, in sicer v količini, da komaj pokrije dno kotla.* Sok iz nezrelega sadja, ki smo si ga napravili med poletjem (hranimo ga v steklenicah na hladnem), je zelo važen dodatek, da se marmelada potem strdi (želira). Zraven kotla postavimo dve primerni kadi. V eno kad damo razkuhana jabolka, prazen kotel pa ponovno napolnimo s svežim sadjem. Med tem časom razkuhano sadno mezgo pretlačimo (pasiramo) skozi sito, da ostanejo na situ samo deli, ki so neprebavljivi (peščišča, koža, pečke itd.). V kotlu razkuhano in pretlačeno mezgo neprestano mešamo, da se ne prežge. Polagoma dodajamo k prvi mezgi še drugo, ki smo jo med tem časom pretlačili.

Vkuhavanje marmelade traja približno 8 do 10 ur. Priporoča se, da si tisti, ki ima opravka pri kuhi marmelade, ovije roke s cunjami in pokrije deloma tudi obraz, da se obvaruje opeklin. Sadno mezgo vkuhavamo toliko časa, dokler ne postane tako gosta, da se delajo kar kepe, oziroma dokler ne stoji kuhalnica v mezgi pokonci, če jo postavimo vanjo. Navadno dodajo kuharice jabolčni marmeladi tudi barvila (žgan sladkor ali karamel, raztopljen v vodi, ali sok iz borovnic ali bezgovih jagod itd.) Marmelada mora biti lepo rjavkaste prikupljive barve ter mora dobro želirati. Ne sme se prelivati v posodi ohlajena. Dodatek sladkorja se ravna po okusu, seveda pa v današnjih časih po gmotnem stanju družine. Ni pa potrebno, da se doda ves sladkor k mezgi pri vkuhavanju. Glavno je, da sadno mezgo, vkuhamo kot marmelado, ohranimo tako, da se ne pokvari. Običajno dodamo na 1 kg sadne mezge 25—40 dkg sipe. Uporaba raznih ohranjajočih sredstev (salicila, mravljične kisline, natrijevega benzota itd.) se ne priporoča, ker so to več ali manj strupena sredstva.

Vkuhano marmelado napolnimo še vročo v lonce ali v kozarce s širokim vratom, ki jih zavežemo s pergamentnim papirjem in shranimo na hladnem prostoru. Nekatere gospodinje dodajajo marmeladi dišave, nageljnove žbice, cimet, limonove olupke itd. Sadna mezga ali marmelada je navadno tem boljša, čim gosteje je vkuhana. Važno je tudi, da *dodamo sladkor pri vkuhavanju šele proti koncu*, ko je mezga že precej strnjena. To pa zaradi lepe barve, pa tudi zaradi dobrega okusa. Nekatere gospodinje vlivajo marmelado kar na krožnike ali v sklede ali v lonce, ki jih postavijo potem v krušno peč, ko so spekle kruh. Marmelada se tedaj še bolj strdi in napravi na vrhu skorjo. Taka mezga je potem zelo stanovitna. Pred uporabo tako sadno mezgo razredčimo z vodo, da jo moremo mazati na kruh ali testo. Na enak način vkuhavamo tudi ostalo sadje v marmelado. Priporočljivo je tudi, da se sadje meša, t. j. da vzamemo na polovico jabolk ali hrušk ali jabolk in češpelj itd. Raznih barvil (anilinskih barv) za lepo barvo marmelade ni treba uporabljati, ker so zdravju škodljiva in tudi prepovedana.

S tem smo na kratko opisali vkuhavanje sadja v marmelado. Naloga naših gospodinj je, da je nakuhajo čim več za zimo in za poznejši čas. Sladkor, od katerega zavisi okus in uporabnost, lahko dodajamo tudi pozneje, ko nam je sladkor pri roki. Glavno je, da smotrno shranimo čim več sadja tedaj, ko je najceneje na razpolago. *Vodilna misel bodi: pripravimo si za prehrano tudi zaloge sadnih izdelkov!*

(Poučni in zanimivi članek je izšel v zadnji številki »Sadjarja in vrtnarja« izpod peresa Franja Kofola.)

V »Slovenčevi knjižnici« je izšla ena najbolj branih bolgarskih knjig

BAJ GANJO

ki jo je spisal Aleks Konstantinov. — Kdor hoče vedrega, zdravega branja, naj kupi to knjigo. — Dobite jo po vseh knjigarnah in trafikah. — Stane samo 6 lir

Potrošnja papirja

Zadnji odstavek čl. 2 naredbe Vis. komisarja št. 48 z dne 18. marca letos, ki se nanaša na ureditev proizvodnje in potrošnje, določa kot znano rok do 31. avgusta za potrošnjo papirja in lepenke prepoved dane proizvodnje in prodaje po čl. 1 te naredbe, kakor tudi za zaloge raznih tiskovin ki ne odgovarjajo predpisom čl. 2 navedene naredbe.

Potem se je pokazalo posebno pri denarnih zavodih in ostalih tvrdkah, da še vedno obstojajo znatne količine papirja in tiskovin prepovedanega tipa, ki so bile pred časom kupljene, smatra Vis. komisariat za umestno napraviti razliko med 1. zalogami papirja in lepenke prepovedane proizvodnje in potrošnje, ki obstojajo pri tvornicah papirja in pri trgovcih s papirjem in lepenko in 2. zaloge takega papirja in lepenke, ki obstojajo pri denarnih zavodih, družbah in ostalih podjetjih, ki ne izvršujejo industrije ali trgovine s papirjem in lepenko, pa so imele papir v posesti dne 18. marca letos, to je v trenutku uveljavljenja omenjene naredbe.

Glede porabe zalog v prvi skupini Vis. komisariat ne misli saj začasno dovoliti nobenega podaljšanja.

Kar tiče drugo skupino zalog, ki ne bi bile do 31. avgusta porabljene, dovoljuje Vis. komisariat podaljšanje njih porabe do 31. decembra in sicer na osnovi prošenj posameznih interesiranih podjetij, katere bo od primera do primera proučeval Vis. komisariat, kateremu morajo tozadevne tvrdke v dvojniku prijaviti do 31. avgusta količine papirja in lepenke prepovedane potrošnje, s katerimi so razpolagale na omenjeni dan.

Nasprotno pa dovoljuje Vis. komisariat po 31. avgustu letos porabo formularjev, papirjev in kuvert, ki že imajo glavo in tiskovin na splošno v rabi pri zavodih, družbah, kakor tudi pri katerih koli drugih podjetjih, torej porabo po navedenem terminu, če gre za tiskovine, ki so obstojale na dan 18. marca in ki so namenjene v izključno porabo v uradih omenjenih družb ali podjetij.

Vendar je treba podčrtati, da je od omenjenih tiskovin, katerih potrošnja je dovoljena tudi po 31. avgustu, vsekakor izključiti one, ki imajo propagandni značaj in ki so posebej navedene v točki d čl. 2 navedene naredbe.

Športne vesti

Tek na 520 km

Nemško časopisje piše v zadnjem času precej o nekaterih zanimivih japonskih športnih dogodkih. V nemškem radiu so pred nedavnim povedali, da se v Evropi in tudi na Japonskem šport razvija brez vsakršnih težkoč. V zemlji vzhajajočega sonca so na dnevnem redu najrazličnejša prvenstvena tekmovanja. Borbe imajo isti obseg kakor v mirnih časih, število gledalcev in športnih prireditev pa se je še celo povečalo.

Skoraj proti pričakovanju je, da Japonci dandanes prirejajo športne prireditve v takšnem obsegu.

Pred kratkim so Japonci priredili veliko štafeto na progi, ki je bila dolga nad 520 km. Start je bil pri znanem narodnem svetišču Izine, cilj pa pred carsko palačo v japonski prestolnici. Tekmovali sta dve štafeti: vzhodna in zahodna. Zmagala je zahodna s časom 30 ur in 26 minut. Na cilj je prišla 51 minut prej kot vzhodna. V vsaki štafeti je teklo 26 tekmovalcev in je moral vsak preteči torej dobrih 20 kilometrov. V zmagovalski štafeti je tekel tudi nežni Murakoso, torej tisti Japonec, ki je bil na berlinski olimpiadi najbolj žilav finski nasprotnik.

Šestdeset tisoč gledalcev je prisostvovalo veliki vseučiliški borbi v basse-ballu med vseučilišči v Keiou in Vasedi. V prihodnjem mesecu bo japonska teniška zveza priredila v spomin japonskim teniškim igralcem veliko tekmovanje, za katero se je že zdaj prijavilo okrog 10.000 teniških igralcev in igralk.

Dočim so, kakor priznavajo sami Angleži, angleška igrišča prazna in pusta, se športno življenje na evropski celini in na Daljnem vzhodu razvija in dosega iz dneva v dan večji razmah. To dejstvo dokazuje voljo mladih narodov, ki se sedaj bore v odločilni borbi za svoj obstoj, da si pribore tisto mesto, ki jim po njihovih vrlinah po pravici pripada.

*

Kakor poročajo, se mladi italijanski in hrvatski nagometni enajstorici le ne bosta srečali na zelenem polju, kot so to napovedali. Italijani so prav tako odpovedali mednarodno tekmo svojega naraščaja z izbrano madžarsko mladino, ki bi morala biti že preteklo nedeljo v Budimpešti.

Izmed lahkoatletskih panog je za tek na 5000 metrov najmanjše zanimanje med lahkoatleti.

Tudi tek na 400 m je, skoraj bi rekli, nepriljubljen med lahkoatleti in ga prav malo goje. Najboljši evropski čas na tej progi ima Italijan Lanzi s časom 47,3. Ta čas je le malo slabši od svetovnega rekorda na isti progi, ki ga ima Bourland in ki je pretekel progo 440 yardov (402,3 m) v času kot Lanzi na točno 400 m.

Tudi za tek na 10 km je malo zanimanja. Nekaj takih atletov, ki bi tekli na tej progi, imajo Italijani in Madžari. V tej skupini vodi mladi Italijan Beviaqua s časom 31:42,00. Najboljši Madžar pa ima čas 32:14,00.

V treh vrstah...

O delu Heimatbunda v trboveljskem okrožju obširno poroča mariborski dnevnik, ko objavlja uradne številke o društvenem, kulturnem, gospodarskem in socialnem življenju v središču velike premogokopne industrije. Prehranjevalni pomožni urad je v svojem enoletnem delu poskrbel za svoje člane in razdelil med nje 18.800 kg življenjskih potrebščin in za okrog 200.000 RM drugih potrebščin. Posebno pozornost je društvo posvetilo blagoslovljenim materam in otrokom. Sedaj grade v Trbovljah novo poslopje za otroški vrtec, v katerem bo prostora za okoli 450 otrok. V okrožju bo v kratkem po ustanovitvi še dveh novih 15 vrtcev, v katere bo zahajalo okoli 700 otrok. Poleg tega že sedaj računajo na pomoč šolskim otrokom v zimskih mesecih, ko jim bodo nudili opoldansko kosilo. Nato poroča dnevnik o vzornem in požrtvovalnem delu trboveljskih gospa, ki so posvetile 43.021 ur v kuhinjah in pri delu v drugih organizacijah. Sodelovali sta 5202 gospe. Te so vezale tudi nogavice, rokavice in druge dele obleke. V okrožju je organizacija priredila šest gospodinjskih tečajev. V Trbovljah so ustanovili tudi okrožno glasbeno šolo. Nato poroča mariborski dnevnik še o delu bojevniške organizacije ter zaključuje, da je bilo vse delo posvečeno le enemu samemu cilju, da pridruži največje industrijsko središče Adolfu Hitlerju.

V Brežicah je umrl Anton Kralj. Naj v miru počiva!

V mariborski bolnišnici sta umrla 45 letni ključavničar Štefan Brezovnik iz Peker pri Mariboru in 63 letni bolniški strežnik Franc Kramberger, v mestu pa 29 letna Marija Močnik in 19 letni pomožni policijski stražnik Valter Sulzer.

Na vzhodni fronti je padel potem, ko se je že boril za veličino nemške zmage v Franciji in na Balkanu, koroški rojak Jurij Schneeberger.

Ljubljana

Koledar

Danes, četrtek, 9. julija: Muč. Gork.
Petek, 10. jul: Amalija, d.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

Zaradi nakaznic krompirja obvešča mestni preskrbovalni urad vse trgovce, ki niso člani niti Gospodarske niti Skupne prodajne nabavne zadruge, naj pridejo ponje v sobo štev. 8. II. nadstropje Mestnega doma po sledečem razporedu: V četrtek 9. t. m. trgovci z začetno črko A—K, v petek 10. t. m. od L—P in v soboto 11. t. m. od S—Ž. Še isti dan bodo trgovci na drobno prevzeli krompir tam, kjer jim bo nakazan. Konsumenti pa bodo že prihodnji dan lahko dobili po 6 kg krompirja za osebo na odrezek G julijske živilske nakaznice. Trgovci bodo krompir prodajali po 2.25 lire kilogram. Kdor pa še ni prišel po pripadajočo količino krompirja na odrezek H, naj to takoj stori, a plačal bo ta z odrezkom H dobljeni krompir po stari ceni 2.60 lire. Priporočamo potrošnikom, naj ne porabijo vsega krompirja takoj, ker ni gotovo, koliko ga bodo še dobili, če bo sploh še dodeljen.

Pisarna Glasbene Matice ima ob počitnicah uradne ure od 8—12 in od 15—17. V soboto popoldne je pisarna zaprta.

Strokovna nadaljevalna šola za stavbne obrti se je iz poslopja meščanske šole v Mostah spet preselila v ljudsko šolo na Grabnu ter nadaljuje s poukom kot doslej ob sredah in petkih.

Ljubljansko gledališče

Drama.

Četrtek, 9. julija ob 17.30: »Kralj na Betajnovi.« Red Četrtek.
Petek, 10. julija ob 15: »Vdova Rošlinka.« Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.
Sobota, 11. julija ob 17.30: »Poročno darilo.« Red A.
Nedelja, 12. julija ob 17.30: »Kralj na Betajnovi.« Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.
Ponedeljek, 13. julija: Zaprto.

Opera.

Četrtek, 9. julija: Zaprto.
Petek, 10. julija ob 17: »Krišpin in njegova botra.« Red B.
Sobota, 11. julija ob 17: »La Boheme.« Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.
Nedelja, 12. jul. ob 15: »Krišpin in njegova botra.« Izven. Cene od 20 lir navzdol.
Ponedeljek, 13. julija: Zaprto.

Ivan Cankar: »Kralj na Betajnovi.« Drama v treh dejanjih. Igrali bodo: Kantorja — P. Kovič, Hano — Gorinškova, Francko — Kraljeva, Nino — Simčičeva, Krnca — Košič, Maksa — Vl. Skrbinšek, župnika — J. Kovič, Bernota — Nakrst, sodnika — Gorinšek, njegovo ženo — Kovičeva, Lužarico — Starčeva, oskrbnika — Košuta, Koprivca — Brezigar, kmete: Gale, Blaž, Raztresen, Verdonik in Podgoršek. Režiser: Jože Kovič.

Cvetko Golar: »Vdova Rošlinka.« Komedija v treh dejanjih. Prvič v letošnji sezoni bo igral vlogo Rožmanovega Janeza *Ivan Cesar*, ki je ustvaril že pred nekaj leti s tem likom eno svojih posebno izrazitih igralskih stvaritev. Rošlinko bo igrala ga. Juvanova, Manico — Vida Juvanova, Tončko — Sancinova, Jernejca — Bratina, Gašparja — Raztresen, Tinčeta — Podgoršek. Režiser: Fran Lipah.

Repriza fantastično komične opere bratov Riccijev: »Krišpin in njegova botra« bo danes, v petek ob 17 za red B. Peli bodo: Krišpina — Primožič, Mirabolana — Anžlovar, Fabrizia — Janko, Asdrubala — Zupan, Contina — Lipuščck, Bortola — Simončič, Aneto — Mlejnikova, botro — Golobova, Lizetto — Polajnarjeva. Dirigent: A. Neffat, režiser: R. Primožič, zborovodja: R. Simoniti.

EIAR – Radio Ljubljana

Petek, 10. julija. 7.30 Poročila v slovenščini — 7.45 Pesmi in napevi — V odmoru (8): Napoved časa — 8.15 Poročila v italijanščini — 12.20 Trio Ambrosiano — 12.40 Duet harmonik Golob—Adamič — 13 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Narodne in romance in pesmi — 13.50 Komorna glasba — 14 Poročila v italijanščini — 14.15 Klasični orkester vodi dirigent Manno — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Koncert komornega zbora, vodi dirigent D. M. Šijanec — 17.50 Pisana glasba — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Lahka glasba — 20 Napoved časa — Poročila v italijanščini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Šijanec, sodeluje tenorist Andrej Jarc — Pesmi — 21.20 Koncert pianista Bojana Adamiča — 21.45 Koncert mezzosopranistke Bogdane Šturm—Sritar — 22.15 Orkester, vodi dirigent Zeme — 22.45 Poročila v italijanščini.

Profesor išče eno ali dve sobi po možnosti s telefonom in kopalnico v sredi mesta. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Profesor« št. 183.

V. HEISER 39

Zdravnik gre križem svet

Gobavost se danes v Evropi prikaže samo v osamelih primerih. Nekaj sto primerov jih je v Italiji, na Finskem, v Rusiji, na Švedskem in Norveškem, a to število se naglo krči.

Okrog nastopa gobavosti na Filipinih se je spletla prav zanimiva zgodba. Moj prednik E. C. Carter je objavil, da so se Japonci jezili zaradi poskusov španske katoliške cerkve, ki je hotela zasidrati krščanstvo na Japonskem, ter so za odgovor spravili na neko ladjo 134 gobavcev, jih poslali v Manilo ter sporočili: »Če hočete ljudi spreobračati, začnite s temile!«

Japonsko je ta Carterjeva trditev tako hudo zadela, da je zahtevala, naj Združene države javno prekličejo obtožbo in naj se opravičijo zaradi obrekovanja, ki je prišlo iz tujih virov. Meni so iz Amerike naložili obrambo, zato sem začel z raziskavanjem v kraljevih arhivih v Sevilji. V 5. oddelku, 2. predalu in 23. snopiču sem iztaknil listino s podpisom Filipa IV. španskega z dne 8. junija 1632, ki je potrjevala prejem sporočila načelnika filipinskega otočja, v katerem je ta obvestil Njegovo Veličanstvo, da je v Manilski zaliv dospelo 134 »spreobrnjenih kristjanov«, poslanih od japonskega cesarja. Za krščanstvo vneti španski kralj je zatem zapovedal, da jih je treba slavnostno sprejeti in je 500 zlatnikom, ki jih je že bil določil za sprejem, dodal še 200 za vzdrževanje prišlecev. Tega leta je 130 od njih prišlo v bolnišnico sv. Lazarja.

Ta dejstva smo sporočili japonski vladi, ki nam je odgovorila, da je našla zgodbo že potrjeno v njenih lastnih arhivih in je zato umaknila zahtevo do preklica dozdevne obtožbe. Menila pa je, da so bili ti gobavci odpeljani iz Japonske iz zdravstvenih razlogov in previdno dodala, da če je bilo med japonskimi kristjani kaj gobavih, so bili pregnani, ker se je v japonskem cesarstvu uveljavil fevdalni red.

V dobi ameriške vojaške zasedbe je bilo na Filipinih na tisoče gobavih, ki so se svobodno gibali. Nekateri od njih so bedno živeli po osamljenih peščenih jamah; drugi so se potikali po tržiščih in beračili, ostali pa so si z muko prizadevali, kako bi se preživljali. A njihova služba se je nujno omejevala na dela, ki so zahtevala malo telesnih sil. Včasih so bili na žalost zaposleni s pridelovanjem sira ali pa so imeli opravka z živili po trgovinah. Ni bilo zapreke, da se bolezen ne bi širila in vedenje filipinskega ljudstva je omahovalo med studom, ki se mu je pridružila strahovita groza, in največjo nebrižnostjo.

Bolnišnica sv. Lazarja za gobavce v Manili je staro kamnito poslopje, ki so ga leta 1784 zgradili Frančiškani. Vzdrževala se je z dohodki iz okraja Sv. Lazarja, ki so jih ondotni prebivalci darovali patrom za ta namen. Ko je bolnišnica prišla pod mojo upravo, je bilo v njej 243 gobavih.

Proti gobavosti kakor proti mnogim drugim težavam na Filipinih se je bilo moči uspešno boriti le z načrtno vzgojo ljudstva. Ljudstvo je moralo vedeti, da se je treba ogniti ne gobavcu, marveč gobavosti, in da je bil vsak skrivnl bolnik večna smrtna grožnja za skupnost, v kateri je živel.

*

Gobavost je ena najostudnejših bolezni, ki se utegnejo človeka lotiti. Pojavlja se v dveh glavnih oblikah: v obliki živčnega vnetja in neobčutljivosti, ki je na zunaj le malo vidna, in v kožni ali hipertrofični obliki, za katero so značilne okvare na koži. Često najdemo obe obliki pri istem bolniku. A v obeh oblikah se okvare ne omejujejo samo na določen del telesnega tkiva.

Prvi bolezenski znak je često v tem, da se nabrekneta ušesni mečici in da se ognoji ali pokriva z ranicami nosni pretin, zatem se pojavlja rdeč izpuščaj, ki ljudi nagiba k temu, da ga obkladajo z najrazličnejšimi mažami, od katerih pa ni nobena uspešna.

Kadar sem na kakem predavanju pojasnjeval te bolezenske znake, sem često opazil, kako si je kateri izmed poslušalcev otipaval ušesa, in večkrat se je zgodilo, da je kdo po takem predavanju pozno zvečer potrkal na moja vrata in mi dejal: »Gospod doktor! Zdi se mi, da imam vozličke na ušesu. Želel bi, da bi me pregledali, če nisem morda gobav.«

Gobavost začenja prav zahrbtno in napreduje prav počasi, tako da se lahko razvija celih dvajset do trideset let. Aretej, grški zdravnik iz Kapadocije, ki je prišel v Rim v 1. stol. pred Kr., nam je zapustil popis bolezni, ki ima svojo veljavo še danes:

»Svetli vozli razne velikosti temnordeče ali sinje barve po obrazu, ušesih in udih ter nabrekla in hrapava koža; delna ali popolna neobčutljivost; izpadanje las; nosni pretin nabrekne in nosnice se širijo, ustnice se napnejo. Ovoji na uhljih se povečajo, mečice zdebelijo in se pokvarijo z vozlički. Koža na licih nabrekne ter tvori velike gube, zlasti pod očmi. Obrvi, brada in kocine pod pazduho izpadejo. Glas postaja hripav in debel. Občutljivost prizadetih telesnih delov otopi in polagoma čisto zamre, tako da bolnika prav nič ne boli, če ga uščipneš ali suneš. Poteze v obrazu se toliko zvlečejo, da bolnik spominja na satira ali na krvoločno zver, zato so tej bolezni dali ime satiriasis, drugi pa leontiasis.

Ko se bolezen poslabša, vozlički razpokajo v majhne rane. Rane se pojavijo v grlu in nosu ter včasih uničijo nebo v ustih. Nos odpade in sapa razširja neznosen smrad. Prsti na rokah in nogah se ognojijo ter drug za drugim odpadejo.«

V starem veku so gobavost često zamenjali z drugimi boleznimi. Poznamo neko nedolžno kožno bolezen, pri kateri se pojavljajo bele proge, ki vrhnjo kožno plast preobrazijo in človeka spremenijo v svetopisemski »pobeljeni grob«. Včasih gobavost zamenjajo s sifilisom ali framboesijo; tudi »lupus vulgaris« ali kožna jetika lahko kožo uničuje kakor gobavost, a običajno je ozdravljiva s primernim zdravljenjem.

Nekoč sem bil v Orisu na otoku Samarju in tam naletel na skupno naselje za gobavce zunaj mesta. Tu sem videl kakih sto najbolj skrivenčenih in pohabljenih ljudi, kar mi jih je v življenju kdaj prišlo pred oči. Leta in leta so ta žalostna bitja prenašala sramoto in duševne muke, ki so neločljivo povezane z gobavostjo — in vendar niti eden od njih ni bil gobavec. Pozneje smo odprli začasno bolnišnico, kjer smo uspešno zdravili vseh sto bolnikov, ki so potem docela zdravi zapustili bolnišnico.

Protipodmorniški motorni čolni »Mas«

eno najučinkovitejših orožij v sodobnem pomorskem vojskovanju

Ob Rokavskem prelivu, pa tudi skoro povsod drugod ob Atlanski obali celo v norveških fjordih so Nemci zgradili velike obrambne naprave, da bi že v samem začetku lahko strli morebiten sovražnikov poskus izkrcanja na evropski celini. Vse te obrambne priprave pa so v zadnjem času zelo izpopolnili z znatnim številom protipodmorniških čolnov, ki so vsak trenutek pripravljeni zapluti v morje, kadarkoli bi se le zgodilo potrebno. Takšne čolne italijanska vojna poročila na kratko označujejo z besedo »Mas« (mottoscafi antisommergibili = motorni protipodmorniški čolni).

Danes opravljajo ti protipodmorniški motorni čolni še vse drugačne naloge, kakor pa bi morda kdo sklepal iz njihovega imena. So res prave odlične torpedovke, ki niso nevarne samo podmornicam, katere srečujejo na svoji poti po morjih, pač pa tudi vsem trgovskim ali večjim vojnim ladjam, ki zaidejo na »delovno področje« teh, razmeroma majhnih pomorskih flot. Lahko rečemo — piše poročevalec Centraleurope« z nekega pomorskega oporišča ob Rokavskem prelivu — da so protipodmorniški motorni čolni najučinkovitejše obrambno in napadalno orožje v sodobnem pomorskem vojskovanju.

V bistvu ni to novo orožje nič drugega kot

neka vrsta majhne torpedovke

kakršno si je zamislil svoj čas nemški admiral von Tirpitz. Tedaj so tej zmanjšani torpedovki dali ime »S-čoln«, pri čemer »S« pomeni začetno črko imena tiste ladjedelnice, v kateri so te vrste lahkih ladjic začeli graditi. Največja hitrost, ki jo je mogel doseči tak »S-čoln«, ni presegala 17 morskih milj (približno 32 km na uro), dočim znaša hitrost današnjih najnovejših protipodmorniških motornih čolnov že približno 50 milj na uro, torej trikrat toliko kot prvotno. Danes je med vsemi takšnimi čolni najhitrejša neka francoska »oglednica«, ki je dosegla celo 55 morskih milj (okrog 102 km) na uro.

Troje bistvenih značilnosti

je treba omeniti ne samo pri najsodobnejših protipodmorniških motornihi čolnih, pač pa tudi pri tistih prvotnih »Tirpitzovih torpedovkah«, in sicer: ti čolni so izredno majhni, zaradi česar jih je zelo težko na daleč opaziti, zlasti v večernih urah po sončnem zahodu, posebno pa še ponoči; druga njihova posebnost je njihova oborožitev (oboroženi so predvsem s torpedi), tretjič pa so takšni protipodmorniški čolni nenavadno urni.

Prvič so z uspehom uporabljali protipodmorniške čolne

že v prejšnji svetovni vojni

Rodila jih je prav za prav želja po zgraditvi neke vrste torpedovke, ki naj bi nastopala v najbolj zavarovanih in utrjenih morskih področjih v bližini obale in v zaprtih vodah, kjer bi torpedovke zaradi svoje prevelike dolžine bile preveč neokretne. Eden prvih večjih nemških nastopov s motornimi čolni je bil pri Dunkerqueju, v avgustu 1918, ko se je majhnim nemškim čolnom posrečilo brez lastnih izgub potopiti dva nasprotnikova rušilca, tretjega pa poškodovati. Zgodovina pa govori tudi o slavnih nastopih italijanskih »Mas-ov« v prejšnji svetovni vojni.

Po prejšnji svetovni vojni sta zlasti Italija in Francija pridno gradili protipodmorniške motorne čolne. Anglija pa je tej vrsti lahkih ladjic začela šele precej pozneje pripisovati večjo pozornost.

Nemška vojna mornarica — piše omenjeni poročevalec — pa je začela graditi bolj težjo vrsto majhnih torpedovk z namenom, da bi se jih lahko posluževala

tudi zunaj na odprtih morjih

Severno morje je skoro vedno razburkano in so vremenske razmere manj ugodne kot pa na primer na Sredozemskem morju. Spričo tega so nemški protipodmorniški motorni čolni, čeprav še vedno zelo majhni, da jih ni lahko opaziti na večje daljave, dosti močnejše zgrajeni kot pa italijanski ali pa francoski. Razumljivo je, da so vprav zaradi tega tudi nekoliko počasnejši. Vendar pa je ta vrsta in oblika motornih čolnov v sedanji svetovni vojni že dokazala, da je izborna. Z uspehom so nemški hitri čolni nastopali že pred flandrijsko in norveško obalo, v Rokavskem prelivu in zlasti na Baltiku, kjer so povzročili nemajhno škodo sovjetskemu ladjevju, ki je bilo po velikosti in številčno dokaj močnejše. Izredno pomembni so bili tudi nastopi italijanskih protipodmorniških motornih čolnov. V dokaz temu zadostuje, če omenimo le potopitev štirih ladij, zasidranih v gibraltarskem pristanišču, torpediranje angleških ladij »Queen Elisabeth« in »Valiant« v aleksandrijskem pristanišču v Egiptu, in nič manj strah vzbujajoč nastop proti Malti. Britanska mornarica pa nasprotno še ni utegnila, da bi si nabrala lavorik s svojimi torpednimi motornimi čolni.

Prave in zlagane številke o izgubah pri Sebastopolu

Berlin, 7. julija. s. List »Börsenzeitung« zavrača angleške in sovjetske spletke, ki zadevajo padec Sebastopola ter poudarja, da si angleška ter boljševiška propaganda prizadevata, da bi zmanjšali veličastno zmago pri Sebastopolu. Moskva je bila celo tako nesramna, da je trdila, da po bitki pri Sebastopolu ne pogrešajo več kot 860 vojakov. V resnici pa število presega 50.000 ter se je poslej povišalo na 87.000. Najmanj prav toliko pa je mrtvih in ranjenih sovjetskih vojakov, če jih ni še več, kakor se da jasno soditi po nezaslišani zagrizenosti bojev. Moskva pa govori od 11.000 padlih ter 21.000 ranjenih. Je in ostane skrivnost judovskih in boljševiških propagandistov, kako so prišli do takih številk, ko pa so bile pri Sebastopolu uničene ali zajete štiri cele armade, od katerih se je le neznatnemu delu posrečilo rešiti se. Sicer pa — tako zaključuje glasilo nemških oboroženih sil — so boljševiška zavijanja malenkostna v primeri z neverjetnim odkritjem londonskega radia, da je bil Sebastopol srečno izpraznjen. Celotna sovjetska vojska, ki roma v ujetništvo ,je Londonu navadna izpraznitev. Snoči je bilo objavljeno število ujetnikov, ki so bili zajeti pri Sebastopolu, ter znaša 97.000. Zvedelo se je tudi, da je vojni plen neznanski. Med drugim je bilo zaseženih 622 topov, eden od teh 30.5 cm. Vsega je bilo osvojenih 3597 trdnjavic in uničenih 137.000 min. To podaja jasno sliko o obrambnih sredstvih, ki so bila posadki na razpolago.

Ribištvo v Franciji

Ribolov na visokem morju zelo trpi zaradi pomorske vojne, pri sladkovodnem ribarstvu pa se maščujejo prejšnji grehi

Spričo sedanje precej pomanjkljive oskrbe z živili so v Franciji spoznali, da ribištvo zasluži dosti večjo pozornost, kot pa so jo tej važni panogi gospodarstva posvečali v prejšnjih mirnih časih, ko je bilo drugih živil v izobilju, bodisi domačih ali pa od drugod pripeljanih. Vendar pa se mora francosko ribištvo vprav v sedanjih časih boriti z velikimi težavami, kar se vidi iz količin nalovljenih rib, ki so vedno manjše. Ribarjenje po visokem morju zelo trpi zaradi pomorskega vojskovanja. Poleg tega primanjkuje tudi tekočega goriva v tolikšni meri, da ribiških ladij često ni mogoče pravočasno oskrbeti s pogonskim sredstvom. Tudi v sladkovodnem ribarstvu se maščujejo prejšnji grehi. Pravica lova po večjih plovnih rekah je že davno pripadala samo državi, glede ribolova po ostalih rekah in potokih pa niso v Franciji izdali nobenih predpisov. Nič kaj se niso ozirali na to, če se je razpasel na debelo ribolov, pri katerem so se ljudje posluževali vseh mogočih sredstev, dovoljenih, največkrat pa tudi nedovoljenih. Ribe so lovili na ta način, da so metali v vodo strup ali pa razstrelivo, s čemer so ribji zarod prav precej iztrebili in je zato danes večina teh vodá v Franciji zelo revna na ribah.

Lepe številke iz prejšnjih časov

Kaj je za Francijo še pred dobrimi desetimi leti pomenilo ribištvo, se kaj lepo vidi iz naslednjih številk: Leta 1931. so v vseh glavnih državah, ki se ukvarjajo tudi z ribištvom, nalovili približno 16 milijonov ton sladkovodnih in morskih rib. Vredne so bile okrog 26 milijard frankov (tedanjih!). Na Francijo je odpadlo od tega skoraj 21 odstotkov, namreč približno 300.000 ton, vrednih okrog ene milijarde tedanjih frankov. Francija je imela od ribolova precej nadpovprečne gospodarske koristi.

Ribištvo je dajalo v mirnih časih v Franciji okrog 13.000 ljudem zaslužek in kruh, računajo pa, da je bilo takšnih Francozov, ki so se za šport uktvarjali z ribolovom, približno milijon. Izračunali so, da je v Franciji pojedla vsaka oseba na leto povprečno po deset kilogramov rib vseh vrst, dočim jih odpade na vsakega Angleža na primer po 30 kg, na vsakega Japonca pa kar 120 kg na leto. V Franciji je bila razdelitev rib precej neenakomerna. V Parizu so na primer prodali povprečno na vsako osebo na leto 16 kg rib, kar dokazuje, če primerjamo prodajo in porabo ostalih vrst mesa, ki ga je povprečno prišlo na leto in na osebo po 50 kg, da so ribe v precejšnji meri pripomogle k splošni ljudski prehrani, zlasti prehrani revnejših slojev.

Francozi so jedli po veliki večini samo morske ribe. Vsako leto so jih pospravili celih 385 milijonov kilogramov, s sladkovodnimi vred pa 400 milijonov kilogramov. Morske ribe so v zunanji trgovini igrale zelo pomembno vlogo. Del nalovljenih rib so Francozi izvažali v dežele ob Sredozemskem morju, na drugi strani pa so na leto uvozili za približno sto milijonov frankov morskih rib iz Norveške, Anglije, Nemčije, Nizozemske, Belgije in Španije.

Sladkih vodá, ki so za ribolov prišle v poštev, je bilo na razpolago 260.000 km (od tega približno 4000 km prekopov), poleg tega pa še 1500.000 ha ribnikov. Povprečno so nalovili vsako leto v rekah in potokih 6 milijonov kilogramov rib, v ribnikih 5 milijonov kilogramov, 1 milijon kilogramov pa so jih dale razne ustanove, ki so se ukvarjale z rejo rib. Od tega je prišlo približno 9 milijonov kilogramov rib na trg, poleg tega pa so pripeljali iz tujine še kakšnih 6 milijonov kilogramov rib, in sicer le boljših vrst, kakor na primer postrvi. Največja dobaviteljica je bila Nizozemska.

Da bi vsaj sladkovodno ribarstvo dvignili

na primerno višino, so bili izdani posebni predpisi, po katerih smejo loviti ribe kar tako za zabavo ali za šport le tisti, ki so se včlanili v novo ustanovljenih ribiških društvih ter se s tem obvezali, da bodo vsako leto prispevali določen denarni znesek. Iz teh dohodkov bo država organizirala posebno policijo za pobijanje »divjega« ribolova. Kdor bo hotel pristopiti k tej policiji, bo moral obiskati trimesečni tečaj, kjer si bo pridobil primernega znanja o ribiški stroki. Ustanoviti pa nameravajo v Franciji tudi še številna vzrejevališča mladih rib, ki ne bodo prinesla samo zabavo, pač pa tudi precej koristi, saj je vsaka ribica dobra, divja ali domača.

Čudodelna topovska cev

Človek bi mislil, da topovska cev ne more služiti za drugo kot v morilne namene. Navadno seveda tudi je tako, vendar pa je na svetu tudi takšen top, ki pomaga, da se človek rodi, ne samo, da odide na drugi svet. Imajo ga v Bataviji, glavnem mestu Jave v Holandski Indiji. Je to stara bronasta topovska cev, ki bogve od kdaj že leži v parku na trgu Mariam Besar. Kakšna je njegova preteklost, ni znano, in tudi nihče ne more povedati, kje in kdaj je bila ta velika topovska cev narejena. Javanci, zlasti pa še Javanke, pa so prepričani, da ima čudodelno moč. Zakonci, ki si žele otrok, posebno pa še tisti, ki so že v strahu, da jih nikdar ne bodo imeli, romajo k temu staremu topu, da si od njega izprosijo potomstvo. Prepričani so, da bodo uslišani, če prineso na ta top vsaj šopek rož, da mu na ta način izkažejo čast. Pravijo, da je ta javanski top vedno naravnost zasut s svežim cvetjem.

Kako je Egipčanka Isis pisala pred 2100 leti svojemu možu

Leta 168. pred. Kr. je neka Egipčanka, po imenu Isis pisala zanimivo pismo svojemu možu, ki so ga iz neznanega razloga zadržali v svetišču Serapis v Menfisu, kamor se je bil podal z namenom, da se udeleži nekih velikih svečanosti. Iz tega pisma, ki je bilo torej napisano že pred približno 2100 leti, se vidi, kakšna stiska in pomanjkanje sta že tedaj vladala v Egiptu. Pismo se glasi:

»Moj ljubljeni mož! Če Ti gre dobro, je to zaradi tega, ker jaz neprenehoma prosim bogove za to. Nam se dobro godi, otroku in sorodnikom tudi. Naš prijatelj Oros mi je izročil tvoje pismo. Žalostna sem, ker Te ni, ko so se vendar vsi drugi že vrnili iz templa domov. Imam zelo mnogo dela, da lahko živim skupaj s svojim otrokom, v velikih skrbeh pa sem tudi, ker je hrana iz dneva v dan dražja. Zelo smo nesrečni, da moramo biti v tej revščini sami. Tudi tedaj, ko si bil doma, smo trpeli veliko pomanjkanje in zdaj je nevarnost pred lakoto tu, Tebe pa ni od nikoder in nam tudi ničesar poslati ne moreš. Slišim od Orosa, da so te že izpustili. Torej pridi že vendar, ne samo zaradi nas, pač pa tudi zaradi tvoje matere, kajti mnogo trpi zaradi Tebe. Vsi Te imamo zelo radi. Pazi na svoje zdravje. Naj bodo bogovi s teboj!«

Besedilo: Jože Tomažič.

MORDO SRCE

Pogorska pravljica

Risal Jože Beranek.

40.

V dvorani pa je mizarjev sin pokleknil, sklenil roke in molil:

»O Bog, pomagaj mi in oživi mi jo, zakaj zares je mrtva!«

Tedaj so se razgrnili zastori pri vratih, čudna svetloba se je razlila v dvorano. Skozi vrata se je približal belo oblečen otrok, ves v zarji. Dolgo krilce se je vleklo za njim.

41.

Otrok je klečečega potrkal po rami, da se je ozrl in ga vprašal:

»Kaj prinašaš, sel božji?«

»Njej življenje, tebi trpljenje,« je odgovoril otrok ter vzdignil k njemu knjigo življenja.

SELMA LAGERLOEF:

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

14

»Vzemite, gospa Sandler, da ste si dali iz bogzna katerega razloga zavezati oči, da niste mogli nič več videti, in se potem predali popolnoma v roke drugega človeka, ki naj bi bil vaš vodnik. Kaj bi vi rekli, če bi vam zaveza nenadoma odpadla in bi morali spoznati, da vas je tisti prijatelj, vaš vodnik, na katerega ste dali več kakor na samo sebe, pripeljal na rob prepada, kjer bi vi z naslednjim korakom že padli v globino? Ali vam tisto ne bi povzročilo peklenskih muk?«

Govoril je naglo in strastno in odhitel, ne da bi čakal na odgovor, skozi vrata in skozi hodnik na prosto.

Thei Sundler se je zdelo, da sliši, kako je Karel Artur v malem vrtiču pred hišo obstal. Ni mogla vedeti, zakaj. Morda se je domislil, kako vesel in brezskrben je pred nekaj trenutki vstopil v to hišo, ki jo pa zdaj besen in zdvojen zapušča. Takoj je stekla ven in on je prav zares stal tam.

Čim jo je zagledal, je takoj začel govoriti. Čustveni preobrat je dal njegovim mislim čisto novo smer. Ljubo mu je bilo, da je imel vsaj enega poslušalca.

»Še sem tu in si ogledujem cvetlice, s katerimi ste obdali stezico do vaše hiše, ljuba gospa Sundler, in ravno zdaj premišljam, ali ni morda to poletje najlepše, kar sem jih doživel. Zdaj smo na koncu julija in vse že preteklo poletje je bilo prav tako čudovito, ali se vam ne zdi tako? Ali niso bili vsi dnevi dolgi in svetli, daljši in svetlejši kakor kdaj koli prej? Res, da je bilo večkrat vroče, pa vendar nikoli ubijajoče, ker je večinoma vlekel osvežujoč hladen veter. Pa tudi zemlja ni trpela zaradi suše kakor prejšnja poletja, ker je skoraj vsako noč padlo nekaj dežja. In zato je bila rast nezaslišana. Ali ste že kdaj videli, da bi bila drevesa tako bujno listnata ali pa cvetlični nasadi v vrtovih v takem razcvetu? Oh, rad bi zatrdil, da jagode še nikoli niso bile tako sladke in ptičje petje še nikoli tako blagozvočno in ljudje še nikoli tako veseli in užitkov žejni kakor ravno letos!«

Obmolknil je za trenutek, da bi zajel sapo, toda gospa Sundler se je budno pazila, da bi ga s kakšno besedo ne zmotila. Mislila je na svojo mater. Tedaj je razumela, kaj je ta morala čutiti, kadar je mladi baron stopil v kuhinjo ali pa v mlekarno in ji vse mogoče stvari zaupno pripovedoval.

Mladi svečenik je nadaljeval:

»»Kadar zjutraj ob petih odstrem zastore, ne vidim skoraj nikoli drugega kakor zrak in oblake. Kaplje udarjajo ob okenska stekla, curek pada iz napušča, trava in cvetlice pa se upogibajo pod težo naliva. Vse ozračje je polno težkih oblakov, ki se zde, kakor da bi se plazili navzgor iz ravnine. Danes pa je konec z lepim vremenom, si mislim sam pri sebi, in morebiti je tako tudi najbolj prav.

Pa čeprav vem, da bo ves dan deževalo, ostanem še vedno precej časa ob oknu in opazujem, kaj se bo še zgodilo. In tedaj vidim, da pet minut kasneje dežne kaplje že več ne butajo ob šipe. Po napušču še nekaj časa šklopota, pa tudi to kmalu poneha. In ravno na tistem delu neba, kjer naj bi stalo sonce, se razgrne med oblaki odprtina in skozi njo se v širokih pramenih začnejo vsipavati žarki sem na zemeljsko meglo. Takoj zatem se te meglice, ki se zgrinjajo proti obzorju, spremene v svetlomodro ozračje. Kapljice drse po travnatih bilkah počasi proti tlom in cvetlice začno spet dvigati svoje čaše proti nebu. Naše malo jezerce, od katerega prihaja do mojega okna le še majhen odblesk in katero je dozdaj izgledalo motno in mrko, se začenja blesketati, kakor da bi se bile zbrale tik pod vodno gladino množice zlatih ribic. In prevzet spričo tolikšnih lepot odprem na stežaj svoje okno, zajamem z nenavadno globokim zajemom vonjav polni zrak in vzkliknem: Oh, Bog, ti si svet naredil preveč lep!«

Mladi pastor je obstal, se nasmehnil in skomizgnil z rameni. Mislil si je, da se Thea Sundler čudi njegovim izjavam in zato je pohitel, da bi ji vse razložil.

»Da,« je nadaljeval, »prav resno mislim tisto, kar vam govorim. Bal sem se, da me utegne to lepo poletje zapeljati, da bi začel ljubiti posvetno. Kolikokrat sem si zaželel konec tega čudovitega vremena, želel sem si poletja z bliski in grmenjem, sušo in vročino, deževjem in mrzlimi nočmi, kakor se je bilo tako pogosto primerilo druga leta.«

Gospa Sundler je vse njegove besede kar požirala. Kam neki cilja? Kaj misli s tem povedati? Ni vedela, toda skoraj bolestno si je želela, da bi nadaljeval, da bi lahko še dolgo uživala blagozvočnost njegovega glasu, lepe besede in njegovo izrazito obrazno izražanje.

»Me razumete,« je vzkliknil. »Toda nad vami narava skoraj nima nobene moči. Ne govori vam s tajinstvenimi besedami. Nikoli vas ne vpraša, zakaj vseh njenih dobrot ne uživate s hvaležnostjo, zakaj ne zagrabite za srečo, ki vam stoji tako rekoč na dosegljaju roke. Zakaj si ne ustanovite lastnega doma in se ne poročite z ljubljenko svojega srca, kakor dela to vse stvarstvo v teh krasnih poletnih dneh?«

Snel je klobuk in z roko potegnil preko čela.

»Lepo poletje,« je nadaljeval, »je Karlinin zaveznik. Vidite, to bogastvo, ta prijaznost in to splošno veselje do življenja me je zmedlo. Hodil sem okrog kakor slepec. Karlina je videla, kako je moja ljubezen in moje hrepenenje kakor tudi moja želja, da bi jo imel, naraščala.

Oh, saj vi ne veste... Vsako jutro proti šesti uri grem iz malega nadzidka, kjer imam svojo sobo, tja čez proti glavni hiši, da popijem svojo jutranjo kavo. Tedaj mi pride Karlina v veliko, svetlo jedilnico, kamor prihaja zrak skozi odprta okna, naproti. Vesela je in žužlja kakor ptiček in svojo kavo popijeva skupaj, midva sama. Niti prošt niti njegova gospa nista zraven.

Vi morda mislite ,da Karlina izrabi priložnost in da z menoj govori o bodočnosti. Prav gotovo ne! Z menoj govori o mojih ubogih, o mojih bolnikih, potem govori o mislih iz moje pridige, ki so ji šle k srcu. V vseh stvareh se kaže takšna, kakor se to spodobi za dobro pastorjevo ženo. Le redkokdaj, pa še to le mimogrede in v šali, mi govori tudi o profesuri. Tako mi je od dne do dne postajala ljubša. Ko se potem spet usedem za svojo pisalno mizo, mi postaja delo težko. Sanjarim o Karlini. Tedaj sanjam o tem, kako se moja ljubljena Karlina sprošča vsega posvetnega in kako mi radostno sledi v mojo malo sivo bajtico.«

Za Ljudsko tiskarno v Ljubljani: Jože Kramarič — Izdajatelj: inž. Sodja — Urednik: Mirko Javornik — Rokopisov ne vračamo — »Slovenski dom« izhaja ob delavnikih ob 12 — Mesečna naročnina 11 lir, za inozemstvo 15 lir — Uredništvo: Kopitarjeva ulica 6/III — Uprava: Kopitarjeva ulica 6, Ljubljana — Telefon štev. 40-01 do 40-05 — Podružnica: Novo mesto